

nr.1

maart '78

BETER VANDAAG AKTIEF , DAN MORGEN RADIOAKTIEF
UITGAVE: STROOMGROEP STOP KERNENERGIE, REGIO EINDHOVEN.

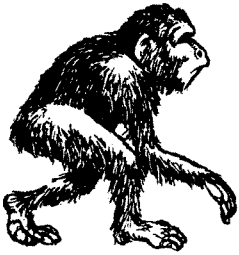
U.C.-Nee
MOL

Cultureel Centrum Loka
www.loka.org
Gedigitaliseerd 2021

nr. 1
maart '78

RADIO AKTIEF

Verantwoording

RADIOACTIEF wordt uitgegeven door
de Stroomgroep Stop Kernenergie
(S.S.K.)

Jan Baltussen
Henk van Beurden
Ynte Boskman
Mieke Boskman
Ivonne Elias
Hans Linders
René Paré (lay out)
Michiel van Gendt
Dries Stoop

Kontaktadres:

Grebbeberglaan
Telefoon:

SSK is aangesloten bij het Landelijk
Energie Komitee (L.E.K.)

INHOUD:

4	Demonstratie Almelo
5	Komitee U.C.-Nee
6	Brazilië's 2 gezichten
10	Kosmos 954
11	Mol
14	Boskman kernachtig
17	Kernkoppen
20	Steun Malville slachtoffers

ABONNEMENTEN

Geïnteresseerden, die op de hoogte willen blijven van de aktuele gebeurtenissen rond de kernenergie, kunnen een abonnement nemen op *RADIO-AKTIEF*. Voor fl. 7,50 krijgen zij 10 nummers. Natuurlijk is *extra* steun welkom en noodzakelijk. (i.v.m. de uitgave van pamfletten en gratis informatiemateriaal). Stort dit bedrag op postgiro 3484283 t.n.v. Michiel van Gendt, S.v. Würtemberglaan te Eindhoven onder vermelding van *RADIO-AKTIEF*. Dan komt het dik voor elkaar. Breng *RADIO-AKTIEF* ook onder de aandacht van uw familie, vrienden, kennissen en kollega's. *RADIO-AKTIEF* is te koop bij boekhandelaren en bij biologische winkels. (kantine T.H.)

LORP

2

2

Op de eerste uitgave van ons blad RADIOAKTIEF kwamen erg veel reacties. De meeste waren erg positief. We ontvingen complimenten wat betreft de aantrekkelijke lay-out van het blad (dank U), maar ook kommentaar als: "Waarom alweer een nieuw tijdschrift, er zijn al zoveel bladen over kernenergie?" Met die laatste opmerking zijn we het wel eens, inderdaad zijn er erg veel uitgaven (alleen al van de Stroomgroep) over kernenergie. En toch meende onze actiegroep (de Stroomgroep Stop Kernenergie, afdeling Eindhoven) dat het belangrijk en zinvol is om ook plaatselijk en regionaal nieuws, over akties in de regio Eindhoven/Helmond, en eigen analyses, commentaren en discussies snel te kunnen verspreiden in een eigen blad. Soms zal dat misschien neerkomen op een enkel steel, als er dringend nieuws is, soms een dikker blad over een bepaald onderwerp. Zoals gezegd zijn er drie kranten van dezelfde antikernenergiegroep, die elkaar af en toe zullen overlappen, wat nieuws betreft, maar die toch ook duidelijk van elkaar verschillen.

Die drie kranten zijn:
ENERGIE DAT ZIJN WIJ, uitgegeven door de landelijke Stroomgroep Stop Kalkar/Kernenergie. Redaktieadres Oude Gracht 42, Utrecht, tel. 030-314314. Het verschijnt 4maal per jaar, jaarabonnement f 7,50. Giro 1946163, tnv. penn. Stroomgroep SSK, Amsterdam.
ZUIDNEDERLANDSE ENERGIEKRANT, een uitgave van het gezamenlijk energiekomitee Zuidnederland. Redaktieadres Nieuwlandstraat 39, Tilburg, tel. 013-435039. Verschijnt 4x per jaar, jaarabonnement f 5,-, giro 3600254 penn. ZEK, Tilburg.
RADIOAKTIEF, uitgegeven door de Eindhovense afdeling van de Stroomgroep Stop Kalkar/Kernenergie. Redaktieadres is Kastelenplein 7 (tel. 512603) en Grebbeberglaan 11, tel. 415528. Verschijnt onregelmatig, een abonnement omvat 10 nummers en kost f 7,50 over te maken op giro 3483283 tnv. Michiel van Gendt te Eindhoven.

GEDICHT

WAT IS KALKAR?

*Kalkar is een vreemd gebouw
 barstens vol met kweekatomen
 de geleerden verzekeren ons ervan
 daar moet veel energie uit komen*

HOE DOEN ZE DAT?

*Die atomen, dat zijn hele spitsen
 die kunnen gewoon zichzelf splitsen
 een lastig en zeer warm karwei
 maar daar komt de energie bij vrij*

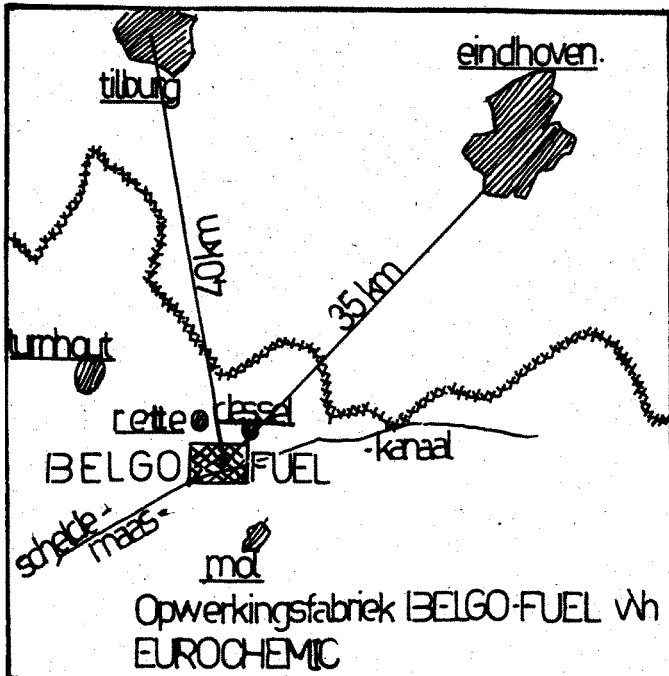
DAT IS PRACHTIG!

*Jawel, zolang ze het kunnen beheersen
 want gaat de splitsing overheersen
 dan gaan ze schonken, bonken, scheuren
 en breken de muren, ramen, deuren*

O JAKKES, EN DAN?

*Dat, mijn vriend wordt niet beschreven
 omdat wij dit niet zullen overleven.*

Gedicht van Dhr. de Ruiter, Aurorastraat 15, Eindhoven.

DEMONSTRATIE IN ALMELO

DEMONSTREER MEE. ZATERDAG 4 MAART IN ALMELO !

De Tweede Kamer heeft het al eerder genomen besluit van de regering Van Agt, om de ultracentrifugefabriek in Almelo uit te breiden, gesteund. Alleen wil de Kamer "voldoende zekerheid" over de levering van verrijkt uranium aan Brazilië. Met de uitbreiding wordt een vitaal onderdeel van het hele verdere kernenergieprogramma doorgezet. In de vorige RADIO-AKTIEF concludeerden we: *De bouw van drie nieuwe kerncentrales staat voor de deur!*

Verontwaardiging

Alom klonk verontwaardiging. Het CDA en de PvdA beschuldigden elkaar over en weer de Tweede Kamer voor voldongen feiten te plaatsen. Elkaar de zwarte piet toespelen was weer troef. Het gekrakeel van deze grote partijen moest verbergen dat *in 1976 de beslissing zowel over levering als de uitbreiding van de UCN al gevallen was.* Ex-minister van Economische Zaken, de CDA-er Lubbers, was op 16 maart 1976 al akkoord gegaan. Samen met de ex-minister van Buitenlandse Zaken, de PvdA-er van der Stoep, was hij ondertekenaar van de overeenkomst voor de levering van verrijkt uranium aan Brazilië. In principe stond toen de uitbreiding al vast.

De PvdA, het CDA en de VVD waren uiteindelijk toch drie handen op een buik, ofschoon het PvdA-kongres van een half jaar geleden zich duidelijk had uitgesproken tegen kernenergie! De leidingen en tweede-kamerfracties vinden allen, de een wat voorzichtiger dan de ander, dat kernenergie nu eenmaal moet.

ALLEEN BREED VERZET KAN DE UITBREIDING TEGENHOUDEN: DEMONSTREER MEE !

Toch demonstreren

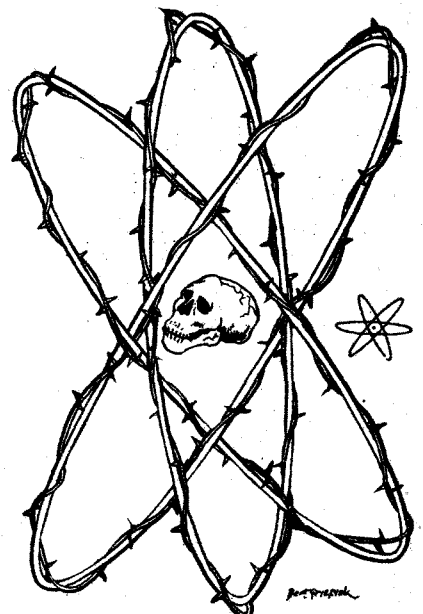
Een aantal mensen zeggen: "Wat heeft het nou nog voor zin om te demonstreren? We kunnen toch geen invloed meer op het parlement uitoefenen?"

Invloed op het parlement kunnen we ook niet uitoefenen. De beslissing was allang genomen. Maar.....massaal en breed verzet en met name in Twente kan de bouwactiviteiten stoppen!

WEG MET DE ATOOMTROEF!

In Duitsland hebben de mensen in Wyl door massaal en breed verzet, ondanks de beslissing van het parlement, de bouw van een kerncentrale kunnen voorkomen. Het is een voorbeeld dat beslissingen nog aangevochten kunnen worden. Wij weten dat de verdere ontwikkeling van het kernenergieprogramma de gezondheid van de Nederlandse bevolking schaadt. Daarom moeten wij zo massaal mogelijk naar Almelo.

COMITEE U.C.NEE;EHV.

Op initiatief van de Stroomgroep Stop Kernenergie Eindhoven kwam op 24 januari een voorbereidende vergadering bijeen ter oprichting van een komitee dat de plaatselijke activiteiten rond de Almelo-demonstratie moest bundelen. Uitgenodigd waren tientallen organisaties uit Eindhoven, zoals politieke partijen, aktiegroepen, verenigingen, bonden, komitees, winkels etc.

Omdat de landelijke oproep er nog niet was, en deze de basis was voor gemeenschappelijke aktie, hadden de besprekingen een voorlopig karakter. Bovendien waren er enkele organisaties die schitterden door afwezigheid, en andere die hun achterban c.q. organisatie moesten raadplegen.

Daarom werd op 2-2-'78 definitief het *Komitee UCNEE* opgericht.

Doelstelling: het aktiveren en organiseren van de bevolking van Eindhoven en omgeving voor de demonstratie tegen de uitbreiding van de UltraCentrifuge Almelo, op 4 maart a.s. te Almelo.

Door middel van de vorming van commissies werden de taken verdeeld: *Propagandakommissie* voor verspreiding materiaal, organisatie manifestatie en voorlichting op scholen, bedrijven en buurthuizen;

Schoolkommissie voor het aktiveren van leerlingen van Eindhovense scholen;

Perskommissie voor de kontakten met de media;

Vervoerskommissie voor het organiseren van de busreis Eindhoven-Almelo v.v.;

Financiële kommissie voor het beheer van de binnenkomende gelden.

De commissies leggen voorstellen eerst aan de algemene vergadering voor, stemrecht daarin hebben alle organisaties die deel uitmaken van het komitee, te weten: ANJV, Bond van Dienstplichtigen, CPN, Eindhovense Studenten Vakbond, Femsoc, IKB, PPR, PSP, SSK, StIK (THE), VVDM.

""BUSKAART""
EINDHOVEN-ALMELO & VICE VERSA

4 MAART

Vertrek: 7.45 uur

VANAF STATIONSPLEIN
CENTRUMZIJDE

WEES OP TIJD! Prijs: fl. 12,50

UITGAVE: COMITEE U.C.NEE;EHV.

... TEL: 441713 ...

LORP

CONTROL STEMPEL

PATENTED PATENTS PENDING
IN ALL PRINCIPAL COUNTRIES
OF THE WORLD

Al met al is het in eerste instantie een goed teken dat al deze organisaties gezamenlijk een aktie kunnen voeren. Het is dan ook te hopen dat honderden mensen uit Eindhoven en omgeving naar Almelo zullen trekken op 4 maart. *Op U, RADIOAKTIEF-lezer(es) wordt in ieder geval wel gerekend!*

Het laatste nieuws van het landelijk Almelo Overleg is dat de vergunning voor de demonstratie in principe gegeven is; de technische en organisatorische uitwerking hiervan is druk gaande.

Het *contactadres* van het comité is Morsestraat 25, Eindhoven, telefoon 441713. *Buskaarten* kunt U kopen in: de Appelboom, de Gestelse Grutter, De Wingerd, De Mol, het buro Studium Generale THE en het contactadres, en bij de ESVB. De prijs bedraagt fl. 12,50, kinderen de helft! *Tot ziens op 4 maart in Almelo.*

Energie kruipt
waar
het niet gaan
mag.

De twee gezichten van BRAZILIË

Het al dan niet leveren van verrijkt uranium aan Brazilië heeft in Nederland de verontwaardiging hoog doen oplaaien. De Tweede Kamer ontpopte zich zelfs als het geweten van de hele wereld. Men wilde "de vinger in de pap" houden. Den Uyl had het zelfs over het voeren van een "aktieve vredespolitiek" via Urenco, de Brits-Duits-Nederlandse samenwerking in het Ultracentrifugeproject. Maakt dit geweten ons niet stekeblind voor de werkelijkheid? Is het eigenlijk geen slecht geweten? Deze vragen zullen nader onderzocht worden door Henk van Beurden in onderstaand discussiestuk.

In eigen beheer

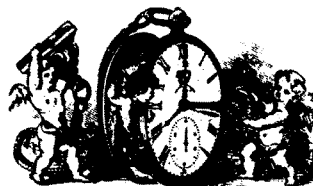
De Braziliaanse regering heeft een ambitieus energieplan ontwikkeld, waarin atoomenergie de spil is. Hiervoor heeft ze in 1975 een overeenkomst afgesloten met West Duitsland voor de levering van een totale splijtstofcyclus, namelijk acht kerncentrales, een verrijkingsfabriek, een opwerkingsfabriek en een brandstofstavenfabriek. Door middel van een eigen atoomprogramma wil de regering Geisel de eigen rijke reserves aan uranium voor een onafhankelijke energievoorziening gaan gebruiken. Volgens de minister van Mijnbouw en Energie, Chigeaki Ueki "om te voldoen aan de energiebehoefte van ons land". In 1977 moest Brazilië, het vijfde grootste land ter wereld met een bevolking van 110 miljoen inwoners, voor vier miljard dollar aan olie importeren. De Brazilianen willen de eigen voorraden aan uranium en thorium in eigen beheer gaan nemen. Elk land heeft tenslotte het recht om zijn natuurlijke bronnen te exploiteren, te gebruiken en te beschermen. Dat recht wordt veelvuldig verkracht door grote internationale ondernemingen en grootmachten.

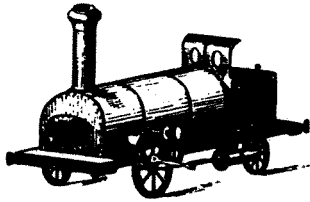
Bedilzucht V.S.

De V.S. heeft dit Braziliaanse streven steeds geprobeerd te torpederen. Zeven jaar geleden heeft de V.S. een kontrakt gesloten met Brazilië, waaruit de eerste Braziliaanse kerncentrale is voortgekomen, die zeer binnenkort in bedrijf komt. Maar de V.S. heeft Brazilië steeds geweigerd om een verrijkings- en opwerkingsfabriek te leveren. Hierdoor ontnam ze Brazilië de mogelijkheid en het recht om over een eigen gehele splijtstofcyclus te beschikken.

Was de V.S. bang dat Brazilië atoomwapens zou gaan maken? Neen, door vier militaire overeenkomsten had de V.S. nogal wat invloed in Braziliaanse militaire kringen. Wat maakte haar dan zo bezorgd? In de atoomhandel van de V.S. is de levering van verrijkt uranium een centrale schakel. Op deze wijze heeft de V.S. een stevige greep op de energievoorziening en de nationale economie van het land. Van dit soort neo-koloniale verhoudingen zijn de derde-wereldlanden niet meer gediend. De V.S. en de Sowjet Unie bezitten samen 90% van de uraniumverrijkingscapaciteit (de V.S. tweederde, de S.U. eenderde). Enerzijds wist de V.S. samen met enkele andere westerse landen de prijs van een kilo natuurlijk uranium tot het *zevenvoudige* op te drijven (middels kartelvorming en prijsafspraken), anderzijds hield de V.S. de verrijkt uraniumprijs zo *laag* en voldeden aan de vraag om zodoende eventuele bouwplannen voor verrijkingsinstallaties in andere landen onrendabel te maken. Op deze wijze kontroleerden de V.S. de uraniummarkt en maakten ze andere landen van haar afhankelijk.

Brazilië heeft de V.S.-overheersing over de atoommarkt doorbroken. Ze wil zich niet langer de wet voor laten schrijven door de V.S. De bedilzucht van de V.S. wordt door het Braziliaans-West-Duits atoomkontrakt doorbroken. Een zeer interessant gegeven, want de internationale politieagent raakt steeds meer van zijn allure en macht kwijt.

V.S.-dwingelandij

De V.S. liet zich echter niet zo gemakkelijk aan de kant zetten. Steeds trachtte zij de Braziliaans-Duitse overeenkomst te boycotten om zelf een graantje mee te pikken in de lucratieve atoomhandel én om haar positie in de wereld te continueren. Zo heeft de V.S. (tijdelijk) de levering van verrijkt uranium aan West-Duitsland stopgezet, waarmee ze de atoomhandel van Duitsland met Brazilië trachtte te verhinderen.

Op 23 januari van het vorig jaar deed Joseph Neye, onderminister van de V.S., op dreigende toon het voorstel dat de V.S. in de toekomst al het benodigd verrijkt uranium zou leveren onder de voorwaarde dat Brazilië de twee sleutelclausules in de overeenkomst met de BRD zou annuleren. Deze clausules omvatten de levering van een verrijkt uranium- en opwerkingsfabriek!

Eind januari drukte Cyrus Vance, de V.S.-minister van Buitenlandse Zaken, de hoop uit dat Brazilië en de BRD tenminste voorlopig de overeenkomst zouden opschorten.

Diplomatiek zeer ongebruikelijk volgde dit jaar na de beslissing tot uitbreiding van de UCN en tot levering van verrijkt uranium aan Brazilië door de regering Van Agt, een berisping van de Amerikaanse ambassadeur in Nederland, McCloskey. Hij noemde het Nederlandse beleid "te onvoorzichtig". In overeenstemming met het Amerikaanse beleid zou Nederland "moeten vasthouden aan controleerbare waarborgen". En hij doelde daarmee op het Non-Proliferatie-Verdrag, dat de V.S. en de Sowjet-Unie ontworpen hebben om zich ook op atoomgebied als beheerders en politieagenten te manifesteren. Zo'n schaamteloze inmenging in Nederlandse aangelegenheden is door de Nederlandse regering niet terechtgevoerd.

Maar ook deze V.S.-dwingelandij mocht niet baten: de Duits-Braziliaanse overeenkomst staat nog recht overeind.

Onafhankelijke houding

Zoals Brazilië samen met andere Latijns-Amerikaanse landen de V.S.- en Sowjetoverheersing op het gebied van de territoriale wateren (200 mijlszone) heeft doorbroken en o.a. haar eigen visserij-belangen heeft veilig gesteld, heeft ze op 19 september '76 vier met de V.S. afgesloten militaire overeenkomsten opgezegd. De Braziliaanse krant "O Correio" van 20 september noemde deze "opzegging van de militaire overeenkomsten met de V.S. van belang voor de waarborg van een onafhankelijke houding en de verdediging van de legitieme nationale belangen". De opzegging gebeurde "in het vooruitzicht op de verandering in de Amerikaanse wetgeving, die onaanvaardbare veranderingen voor de militaire samenwerking tussen de beide landen beoogt."

Nu heeft Brazilië ook de V.S.-overheersing op de uranium en over de kerntechnologiemarkt doorkruist. Ondanks alle druk heeft Brazilië geweigerd het vernederende en discriminerende N.P.V. te ondertekenen, dat door de V.S. en de S.U. is opgesteld om hun invloedssferen en hun atoomwapenmonopolie vast te leggen. Het belangrijkste is niet dat Brazilië zou afzien van atoomwapens, maar vooral dat ze zou erkennen dat de V.S. en de S.U. rond Zuid-Amerika en met name in de Caraïbische wateren actief mogen zijn met hun vloten met atomaire bewapening. Bovendien zou Brazilië de wettigheid erkennen van de Sowjetatoomwapens op bases op Cuba.

Brazilië en de Latijns-Amerikaanse landen zien volgens het verdrag van Tlatelolco af van kernbewapening en verlangen een kernwapenvrije zone. Dit verdrag is verdergaand, ja zelfs in tegenstelling met het N.P.V. De Latijns-Amerikaanse landen wensen ook geen kernwapens van de grote mogendheden in hun zone, terwijl het NPV dat buiten schot laat.

De sterke-armdiplomatie

De V.S. heeft actief de Braziliaans-Duitse overeenkomst geboycot, maar ook de S.U. heeft zich niet onbetuigd gelaten. In een serie artikelen in de Sowjetpers beschuldigen zij de betrokken landen, omdat de verspreiding van kernwapens door deze overeenkomst "vernietigd" werd.

De Braziliaanse regering reageerde op de druk en de aanvallen van de grote mogendheden met een document: "Wij zijn niet akkoord met de opdeling van de wereld in twee delen: enerzijds is het de landen van de "atomaire club" geoorloofd hun grenzeloze expansie voort te zetten, terwijl anderzijds de andere landen van het soevereine recht van welke ruil dan ook beroofd zijn; zij mogen slechts van het afval gebruik maken dat de een of andere grootmacht van een of andere groep tot levering bereid is." De Braziliaanse regering verzet zich terecht tegen achterhaalde overheersende neo-koloniale verhoudingen.

De Amerikaanse krant US-Newsworld moest constateren: "De betrekkingen met onze drie voornaamste partners West-Duitsland, Japan en Brazilië zijn aanzienlijk verslechterd. Deze partners tonen zich bezorgd over wat zij de "sterke-armdiplomatie" van Washington noemen. Ze zijn gepikeerd over handelingen van de president, die een nadelig effect hebben op hun vitale belangen".

Energiebehoefte of atoombom

Een aantal van onze medestanders beweren dat voor de Braziliaanse regering "alleen militaire overwegingen een rol hebben gespeeld" om tot een atoomenergiebeleid over te gaan. Zij slaan de plank daarmee volledig mis. Juist de enorme olie-import en de grote voorraden aan uranium zijn beslissend geweest voor de regering Geisel. Als alleen militaire overwegingen een rol zouden spelen, waarom dan 8 kerncentrales? Binnen zeer korte tijd wordt de eerste door Amerika geleverde kerncentrale in werking gesteld. In het afvalprodukt van die centrale zit ook plutonium voor de aanmaak van atoomwapens. Waarom zo'n dure operatie als met minder kerncentrales en een opwerkingsfabriek ook atoomwapens gemaakt kunnen worden? Is de wens hier niet de vader van de gedachten? Zó simpel liggen de verhoudingen toch niet?

De Braziliaanse regering wil een eigen onafhankelijke energievoorziening, waarbij zij gebruik kan maken van de rijke voorraden in Braziliaanse bodem. Welk land, buiten de imperialistische mogendheden, zal hun dat recht betwisten? Terecht wil Brazilië geen neo-koloniale slaafmeester-verhouding met de V.S. Op grond van gelijkheid heeft ze sinds 1975 als derde-wereldland een overeenkomst met West-Duitsland. Alleen de twee grootste mogendheden is dat een doorn in het oog.

Verzet in Brazilië

Ook in Brazilië gaan andere stemmen op. De Braziliaanse professor Goldenberg gelooft dat Brazilië beter een ander reactortype (zoals het Canadese) had kunnen aanschaffen. Hiervoor is geen verrijkt uranium nodig. Natuurlijk uranium en ook thorium kan in dit procedé als brandstof dienen. Op de atoomconferentie in Salzburg werd hieraan de voorkeur gegeven om de verspreiding van kernwapens tegen te gaan.

Naast deze supporter van kernenergie zijn er in Brazilië ook andere geluiden. Duizenden Braziliaanse studenten en wetenschappers verzetten zich tegen de atoomplannen van de regering Geisel. Op een studentencongres van 10 tot 13 juli '75 namen studenten een motie hiertegen aan. Nog geen dag later sloot de organisatie van wetenschappers zich hierbij aan. Terecht wijzen zij op de alternatieven die in Brazilië voor het op-rapen liggen, zoals zonne-energie en witte steenkool. Derde-wereldlanden hebben meer aan deze gedecentraliseerde energieopwekking, welke de ontwikkeling van de bevolking meer ten goede komt en bovendien veiliger, goedkoper en massa's mensen werk verschaft.

Twee gezichten

Brazilië is wars van neo-koloniale verhoudingen en verzet zich daarom tegen inmenging en afhankelijkheid. Als derde-wereldland is ze op het nivo van de buitenlandse handel en betrekkingen aan een emancipatorische ontwikkeling bezig.

In eigen land speelt ze zoals de meeste burgerlijke en fascistoïde regimens geen emancipatorische rol, maar heeft ze een openlijke dictatuur. Dat roept steeds meer het verzet op van het Braziliaanse volk. Progressieve partijen zijn verboden en de leiders van de Kommunistische Partij van Brazilië zijn vorig jaar op een barbaarse wijze vermoord.

Deze twee gezichten kunnen we onderscheiden: progressief anti-neo-koloniaal naar buiten, regressief diktatoriaal naar binnen.

Merkwaardig

'Vrij Nederland' schreef op 28-1-78: "Er zitten merkwaardige kanten aan de Nederlandse verontwaardiging over de leveringen aan Brazilië. Ook Duitsland heeft immers een eigen opwerkingscapaciteit. En het grootste deel van de orders, die de Ultracentrifugefabriek in Almelo gaat uitvoeren komt van onze oosterburen. Waarom wordt daar zo weinig tegen geprotesteerd?" Het antwoord van 'Vrij Nederland' luidt: "...Het is toch wel duidelijk dat zij Brazilië minder betrouwbaar vinden." Had de Braziliaans-Duitse overeenkomst niet moeten plaatsvinden? Is de andere leverancier de V.S. met 'zijn' Vietnam, Cambodja, Chili, enz. betrouwbaarder? Brazilië is nu onafhankelijk. Dat is aantrekkelijker, dan geregeerd, overheerst, uitgezogen en geplunderd te worden.

Het niet leveren van verrijkt uranium zal nauwelijks invloed gehad hebben op de West-Duits-Braziliaanse overeenkomst. Door deze zaak zo ongelofelijk op te blazen, verdwijnt een andere onder het stof die dat allemaal doet opwaaien: de veiligheid van de Nederlandse bevolking door het doorzetten van het atoomprogramma!

Kwaai geweten

Hoe zit het met 'het geweten' van het Nederlandse parlement? Waarom willen ze 'een vinger in de pap' houden? Zijn ze zo begaan met het lot van het Braziliaanse volk of bezorgd over het anti-amerikaanse karakter van het Braziliaans-Duits atoomkontraat?

Mis! 'De vinger-in-de-pap'-theorie is 'commercieel aantrekkelijk' zo betoogde minister van Buitenlandse Zaken van der Klaauw. De kranten schreven over 'het aanlokkelijk perspectief dat ons land een belangrijke rol zou kunnen spelen in een uiterst belangrijke, succesrijke tak van de industrie'. Het geweten van de Tweede Kamer *stoelt op centen!*

Den Uyls 'aktieve vredespolitiek' gaat zeker niet in op het verlangen van de Latijns-Amerikaanse landen naar een kernwapenvrije zone. De bedreiging van hun onafhankelijkheid door economische penetratie en militaire expansie door de grote mogendheden is niet genoemd. Den Uyl wil alles laten zoals het is: 'Geef de V.S. wat de V.S. toekomt en de S.U. wat de S.U. toekomt.'

Door zich op te werpen als het geweten van de wereld is er in de Tweede Kamer met geen woord gerept over de UCN als onderdeel van het Nederlandse kernenergieprogramma. De veiligheid van het Nederlandse volk ligt de grote partijen minder na aan het hart. Op 4 maart zullen we dat weer in herinnering roepen. Wat valt er nog meer te concluderen dan dat Den Haag een kwaai geweten heeft?

Henk van Beurden

KOSMOS 954

KOSMOS 954: *SOWJET-UNIE en VERENIGDE STATEN MILITARISEREN DE RUIMTE*

Na tal van tegenstrijdige berichten of de neergestorte Russische Kosmos 954 nu wel of geen radio-aktiviteit veroorzaakte, meldde het ministerie van defensie onlangs dat "*een zeer sterke stralingsbron*" was gelokaliseerd. Een week tevoren getuigde dr. Karl Morgan, een leidende Amerikaanse geleerde van de voormalige kommissie van atoomenergie, voor het Huis van Afgevaardigden dat er *geen veilige dosis voor blootstelling aan straling bestaat. Zelfs de kleinste dosis kan kanker veroorzaken.*

De wereldbevolking wordt op een onbeschaamde wijze blootgesteld aan radio-actieve besmetting ... en de reusachtige atomaire bewapeningswedloop tussen de V.S. en de S.U. gaat gewoon door....

Boter op het hoofd

Hoe cynisch: op dezelfde dag dat president Carter androng op een verbod van atoomsatellieten, publiceert het tijdschrift "Aviation Week and Space Technology" dat de Amerikanen een nieuw programma willen ontwikkelen met kernreactoren voor satellieten. Het ruimtevaartbudget wordt daarvoor voor 1979 verhoogd van 34 tot 43 miljoen dollar. Dit budget is in 3 jaar tijd vertienvoudigd. De Amerikaanse reactie op het ongeluk met de Kosmos 954 was bijzonder lauw en lakoniek. Tenslotte waren ze door de Russen ingelicht en hebben ze zelf ook geen schone handen. Beide grote mogendheden hebben vaker niet alleen uranium maar ook plutonium de ruimte in gebracht. Hoeveel en hoe vaak blijft angstvallig geheim. Rob Sijmons concludeerde in Vrij Nederland: "*Beide grootmachten hebben dus boter op het hoofd; een goede reden om in nauwe samenwerking dit soort incidenten zo goed mogelijk te bagatelliseren.*"

Drie Dodewaard-centrales

De Kosmos 954 was geen spionage-satelliet. Ze behoorde tot het type "Hunter-Killer"; jachtsatellieten, die vijandige kunstmanen door middel van straling of een explosie vernietigen. Daarom bevatte de Kosmos 954 ook 45 kg hoogverrijkt uranium. Goed voor 7 tot 8 atoombommen. Een kankerzinnige hoeveelheid die gedurende de 2 maanden dat de satelliet funktioneert net zoveel energie levert als drie Dodewaardcentrales.

Deze hoeveelheid uranium werd niet gebruikt voor de lancering of voortstuwing van de satelliet, maar diende als brandstof voor de kernreactor Romashka, die de Kosmos aan boord had. De kernreactor wijst op de militaire funktie van de Kosmos.

Met vrij grote zekerheid kan gesteld worden dat de Kosmos 954 met de kernreactor Romashka was uitgerust om de energieverblindende, vernietigende laserstraal te voeden. Zo'n laserstraal is een ononderbroken lichtstraal van hoge energie, die door het ontbreken van luchtdeeltjes in de ruimte bijzonder effectief c.q. vernietigend is.

De meeste Amerikaanse spionage- en militaire satellieten zijn met zonnecellen uitgerust. Zonnecellen, die de energiebron zijn van o.a. het radarsysteem, zijn gemakkelijk te vernielen. Voor de hoog energetische laserstraal is dat dan ook een koud kunstje. De Russische jachtsatellieten zoals de Kosmos 954 moeten dienen om de Sowjet-overheersing in de ruimte te handhaven.

De Amerikaanse minister van Defensie, Brown, heeft al aangekondigd de zonnecellen van hun satellieten af te schermen en een eigen (atomaire?) lasertechniek te gaan ontwikkelen.

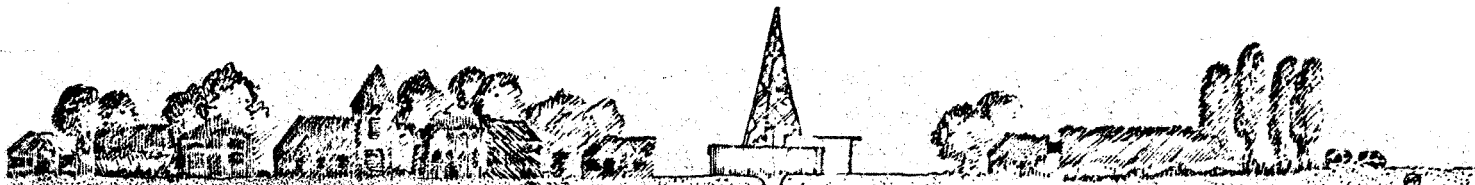
Radio-actieve wolk

De twee grote mogendheden zijn niet van plan zich te onthouden van de militarisering van de ruimte. De wereldbevolking mag blijven toekijken wat haar allemaal boven het hoofd hangt. Drie landen, waaronder Canada, hebben geprotesteerd bij de Sowjet-Unie.

De directeur van het instituut voor ruimtewaarneming in het Duitse Bochum spreekt over een "radioactieve wolk" met een doorsnede van 50 tot 70 km en een lengte van 300 tot 400 km, die is ontstaan door de verbranding van de kernreactor. Het zal van de wind afhangen waar die wolk terecht komt.

We mogen op onze hoede zijn!

Eind januari verschenen in de Brabantse pers alarmerende berichten over de dumping van radioactief afval in de Kempische kleilagen vlak over de grens. Er werd alléén gesproken over de besmetting van ons grondwater als tot dumping wordt overgegaan. Over de radioactieve uitstoot bij de heropening van de grote gifmaker Eurochemic werd niets vernomen. De radioactieve verontreiniging via de lucht is van een opwerkingsfabriek zoals in Mol 10 tot 1000 maal zo groot als bij een gewone kerncentrale. Ronde de Franse opwerkingsfabriek zijn de misgeboorten (misvormingen van het ruggemerg) vertienvoudigd.

Europees

De opwerkingsfabriek Eurochemic in Mol is een projekt van de ENEA (European Nuclear Energy Agency). Daar nemen dertien landen, waaronder Nederland, aan deel. Al deze landen zijn lid van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

De opwerkingsfabriek was een experiment. Het opwerkingsvermogen was zo gering en doordat de verschillende aangesloten kernenergiestaten zelf opwerkingsinstallaties begonnen te ontwikkelen, sloot Eurochemic in juli 1974. De opwerking gebeurt nu in Frankrijk (La Hague) en Engeland (Windscale).

Veiligheidsrisico's

Alle landen hebben zich nu uit het projekt teruggetrokken. Nu na bijna 4 jaar komt de Belgische regering met het "plan Claes". De vakbond Landelijke Bedienden Centrale (LBC) zegt in een memorandum "zich ernstig zorgen (te maken) aangaande sommige aspecten aan de nakende oprichting van de gemengde maatschappij Belgo-Fuel", welke het plan Claes voorstelt.

De LBC moedigt "een gezond industrieel beleid" aan, maar vindt dat "zonder daadwerkelijke energiepolitiek ondenkbaar." Ze maakt zich niet zozeer zorgen om de aard van de werkzaamheden (kernenergie), maar meer over de "tewerkstelling" en de evenredige verdeling van de werkzaamheden tussen Vlaanderen en Wallonië. Niet alleen vinden er in Vlaanderen minder investeringen plaats, maar ook wordt Vlaanderen "vanuit een nationale optiek nagenoeg uitsluitend begiftigd met werkzaamheden, niet zonder veiligheidsrisico's, rond de nucleaire afvalheropwerking en -verwerking."

(Voor Mol-Dessel) "betekent dit de heropwerking van bestraalde splijtstofelementen uit de Belgische kerncentrales, het afzonderen van plutonium en de verwerking van de radioactieve afvalstoffen uit het ganse land tot en met de definitieve begraving in de Kempische ondergrond."

Kernenergie en atoomafval

Atoomafval is het onvermijdelijke gevolg van kernenergie. Eén van de belangrijkste bezwaren tegen kernenergie is dan ook het afvalprobleem van kerncentrales. In het kort gaat het om het volgende: De brandstof van een kernreactor bestaat uit verrijkt uranium, dat circa 3% direkt splijtbaar materiaal bevat. Van de rest kan een deel tijdens het splijttingsproces splijtbaar worden gemaakt. De splijtstof wordt in buisvormige hulzen in de reactorkern gebracht, waar de kernsplijting plaats heeft. Hierbij komt warmte vrij, die weer wordt omgezet in elektrische stroom. Per jaar moet een kwart van de brandstof door nieuwe splijtstof vervangen worden. De verbruikte brandstofhulzen bevatten naast nog niet opgebruikt uranium een hoeveelheid plutonium en een groot aantal splijttingsprodukten. Dit alles samen vormt het hoog-radioactieve atoomafval.

Opwerkingsfabriek en atoomafval

In het hoog-radioactieve afval bevindt zich dus nog uranium en plutonium. Omdat de uraniumvoorraden beperkt zijn, wil men in zgn. opwerkingsfabrieken het uranium en plutonium scheiden van het overige atoomafval. In een opwerkingsfabriek worden de verbruikte brandstofhulzen

in stukjes gehakt en vervolgens wordt de zeer radioactieve inhoud op chemische wijze verwerkt. Bij dit proces komen gassen vrij. Ondanks uitgebreide voorzorgsmaatregelen kan niet voorkomen worden dat een deel van deze radioactieve gassen en hele fijne stofdeeltjes met radioactief materiaal via de schoorsteen naar buiten verdwijnen.

Zo brengt een opwerkingsfabriek tien tot 1000 maal zoveel radioactiviteit in de lucht als een gewone kerncentrale. Hoe hoog de schoorstenen ook worden gemaakt, uiteindelijk komen de uitgeworpen radioactieve stoffen weer in ons water en in onze bodem terecht. Daar zullen ze deel uit gaan maken van de levende natuur en van het ene op het andere levende organisme worden overgebracht. Via deze voedselketens wordt de radioactiviteit bovendien nog eens gekoncentreerd. Een voorbeeld van een voedselketen is gras-koe-melk-mens.

Transport atoomafval

De verbruikte brandstofhulzen van kerncentrales moeten vervoerd worden naar een tijdelijke opslagplaats of naar een opwerkingsfabriek. Dit gebeurt per trein of vrachtwagen in speciale tanks die voortdurend gekoeld moeten worden. Een doodgewoon verkeersongeluk kan al voldoende zijn om deze tanks zodanig te beschadigen, dat bijvoorbeeld de koeling onklaar raakt. De temperatuur zou dan zo hoog oplopen, dat de kans bestaat dat de tanks het begeven. Ze zijn maar bestand tegen botsingen van 50 km per uur, het risico is dus erg groot.

Afgezien van dergelijke ongelukken, kan de veiligheid nog bedreigd worden door diefstal en sabotage (terroristische groepen, georganiseerde misdaad, zie Radioactief nr. 0, pag 11)

Dumping atoomafval

Volgens een rapport van de ENEA, die de opwerkingsfabriek in Mol heeft opgezet, zijn in 1967 36.000 vaten radioactief afval gedeponeerd in een richel op 5000 meter diepte van de Atlantische Oceaan voor de Spaanse kust (Golf van Biskaje). Volgens de gegevens die in Mol verstrekt zijn zou de levensduur van de vaten niet

langer zijn dan 20 jaar. Het gaat hier om 11.000 ton, voor het grootste deel laag tot middel actief afval; een kleiner deel is hoog actief plutonium. Een duizendste deel van een speldeknop is bij inademing al dodelijk. Van het grootste deel is over 25 jaar nog 10% actief, voor het kleinste deel is de werkzaamheid over 24.000 jaar pas voor de helft teruggebracht... In 1971 volgde een nieuwe dumping van 4000 kg....

Mol: 130 bommen Hiroshima-type

In Mol staat nu nog opgeslagen: 650 kilo plutonium (waarvan 5 kilo voldoende is voor een atombom van het Hiroshima-type), 800 m³ hoog radioactief afval, 4000 m³ middel actief afval en 4000 m³ vast laag actief afval. Momenteel wordt als oplossing gezien opslag in bovengrondse tanks. Het radioactief afval wordt in een salpeterzuuroplossing in grote tanks opgeslagen, die in beveiligde kluizen staan. Deze kluizen zijn voorzien van koelinstallaties omdat de hitte van het afval de oplossing tot koken kan brengen. De technische directeur van Eurochemic Mol stelde in een interview met de NOS-televisie de levensduur van de tanks op 50 tot 75 jaar. Dit afval moet gedurende zo'n 600 jaar gecontroleerd en gekoeld worden en het moet enige malen overgeheveld worden. De gevolgen zijn rampzalig als er een explosie plaats vindt of de koeling uitvalt. En....er komt steeds meer van dit goede bij.

Gif in de grond

De sluiting van Eurochemic was geheel volgens plan. Een commissie zou nog 6 jaar onderzoek doen naar opslagmogelijkheden. Over de bestemming van de fabriek na 1980 was nog niets bekend. Men blijkt nu voor beide een oplossing gevonden te hebben.

De opwerkingsfabriek wordt vijfmaal zo groot en krijgt een opwer-

kingskapaciteit van 300 ton. De opslag van radioactief afval moet plaats vinden in de kleilagen bij Mol. In 1972 konstateerde men nog: "Het grondwaterpeil is er bovendien zo hoog, dat ondergrondse opslag anderszins eveneens onmogelijk was wegens gevaar voor besmetting van het grondwater" (werkgroep Raad voor Milieudefensie). Daarom sloeg men het gif bovengronds op in tanks.

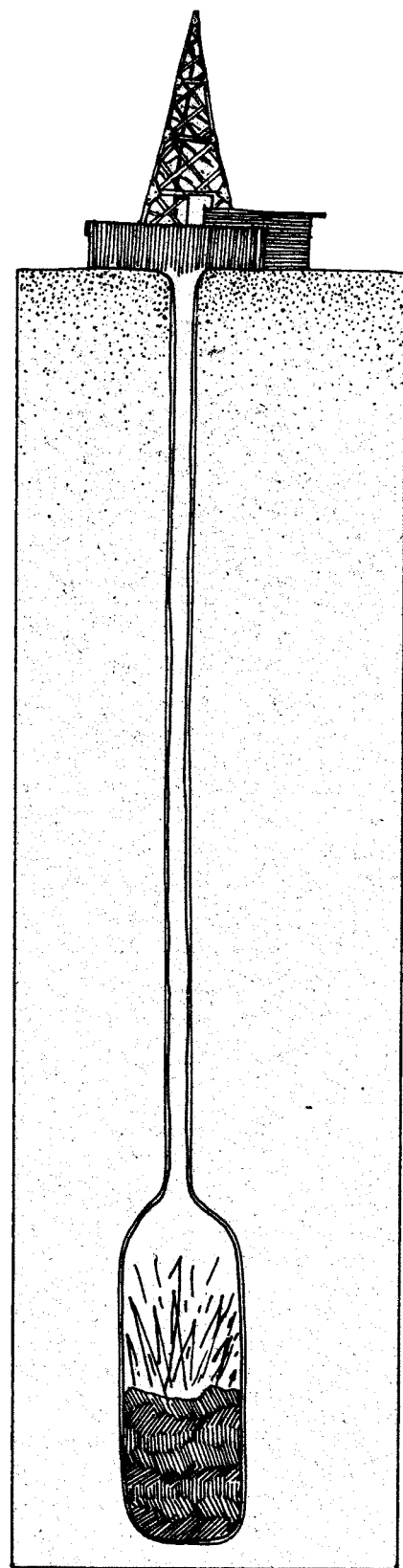
Dr. P. de Jonghe, directeur van het studiecentrum voor kernenergie in Mol zei dat er een schacht en tunnel gegraven werd in een kleilaag op 200 meter diepte. Over op zijn vroegst ruim 4 jaar kan met een eerste proef met het opbergen van radioactief afval begonnen worden. De Jonghe moest toegeven dat er geen enkele zekerheid bestaat dat het grondwater niet naar Nederland stroomt. In Brabant wordt veel grondwater opgepompt, dat dient voor de drinkwatervoorziening.

Afvalwater

Nog een ander probleem doet zich voor. Eurochemic/Belgo-fuel ligt vlak langs het Schelde-Maas-kanaal en het riviertje de Grote Nethe. Opwerkingsfabrieken willen nogal eens lekken. Zo heeft zich bij de Franse opwerkingsfabriek in La Hague in 1975 maar liefst 453 gevallen van radioactieve verontreiniging in het afvalwater van deze fabriek voorgedaan. Wie garandeert dat dat niet gebeurt in de Nethe of het Schelde-Maas-kanaal? Zo kan niet alleen via het grondwater en de lucht maar ook via kanalen en rivieren radioactieve besmetting optreden (drinkwatervoorziening Rotterdam)

Dumping onaanvaardbaar

Het ENEA-rapport zegt zelf over de opslag: "Uit overwegingen van de volksgezondheid is het belangrijk met betrekking tot opslag van radioactief afval, de toekomst als het heden te beschouwen. De zogenaamde opslag van het afval kan in feite betekenen dat een definitieve oplossing van het probleem wordt uitgesteld. Opslag mag niet aangewend worden, alleen maar om onopgeloste problemen naar de toekomstige generaties over te hevelen".

Met de dumping gebeurt dat weer. Op basis van dit rapport valt gemakkelijk aan te tonen, dat opslag in de Kempen vanwege de onopgeloste problemen onaanvaardbaar is. In april zullen onder andere demonstraties tegen de uitbreiding van Eurochemic/Belgo-fuel plaatsvinden. Wij hebben alle belang om een scherp protest te laten horen.

Boskman Kernachtig

Onderstaand artikel is een bewerking van het praatje, gehouden door Ynte Boskman op de atoomenergiemanifestatie kort geleden in de Effenaar. Het gaat over de voorlichting aan de bevolking door de overheid en de energieproducenten over kernenergie. Ook komen de reacties van de kernenergietegenstanders ter sprake.

De voorlichting door de overheid over onze energievoorziening is pas laat op gang gekomen. Eigenlijk pas goed in 1976 en dan nog: *wat voor een voorlichting!*

Aanvankelijk waren het uitsluitend de electriciteitsproduktiebedrijven die d.m.v. *publicaties* (die je wel zelf moest aanvragen) cijfers toonden over de produktie en het verbruik. Tevens gaven ze hun plannen voor de toekomst, een toekomst die volgens hen een enorme groei te zien zou geven van het elektriciteitsverbruik tot het jaar 2000.

De grafiek laat ons de prognose zien van de ontwikkeling van het elektriciteitsverbruik in de gezinshuishoudingen: in het jaar 2000 tot tegen de 10.000 kWh per jaar. Je vraagt je af: waar verspillen ze het aan? *De groei zou zich overigens in de jaren na 1972 niet in de lijn als hier getekend voortzetten.* Omdat men toen al de uitputting van de fossiele brandstoffen (olie, gas, steenkool) voorzag en men het opwekken van elektriciteit d.m.v. kolen erg milieuonvriendelijk vond, gaven de electriciteitsmaatschappijen aan dat er eigenlijk voor de toekomst maar één energiebron was: *atoomenergie.*

Ik citeer van blz. 47: *"De kernenergie is immers voor de komende decennia de enige energiebron die beschikbaar en toereikend is en bovendien een energiebron die relatief zeer schoon is... De overige zo dikwijls genoemde "alternatieven" bieden, zeker voor Nederland, geen oplossing."*

Die milieu-vriendelijkheid en die technische problemen liggen niet zo simpel als in het citaat gezegd wordt. Maar ja, stroom is een produkt dat verkocht moet worden en ga maar na... hoe meer je afneemt, hoe goedkoper het is.

Schoon, goedkoop en vooral veilig

Eind 1972 verscheen het geruststellende boekje: *"Kernenergie en elektriciteit"* uitgegeven door de NV Gemeenschappelijke Kernenergie Centrale Nederland. Het was een bewerking van de door de Schweizerische Vereinigung für Atomenergie uitgegeven brochure *"Kernenergie: Sicher, Sauber, Unentbehrlich, Unerschöpflich"*.

De publicatie gaf aan dat verbranding van fossiele brandstoffen milieu-verpestend werkt en dat de atoomenergie een alternatief is: *schoon, goedkoop en vooral veilig.*

"De mensheid zou", aldus de publicatie, *"indien zij alleen op fossiele brandstoffen aangewezen zou zijn, haar energieverbruik in de niet te verre toekomst reeds drastisch moeten beperken. De maatschappelijke gevolgen daarvan zullen vanzelfsprekend zeer ingrijpend zijn."* Ik stel daar tegenover: Als de mensheid op atoomenergie aangewezen zou zijn, dan zouden de maatschappelijke gevolgen vanzelfsprekend zeer ingrijpend zijn...

Zo werd en wordt de atoomenergie "verkocht" aan het Nederlandse volk. In de brochure staat ook: *"U hebt er recht op te weten wat de mogelijkheden en gevolgen van de toepassing van kernenergie voor de electriciteitsproduktie zijn."*

Kalkar

In juli 1973 besloot het demissionaire kabinet Biesheuvel tot het aannemen van de "wet financiering snelle kweekreactor", wat inhield, dat iedere elektriciteitsafnemer 3% van zijn gebruik moest betalen als aandeel in de kweekreactor te Kalkar in West Duitsland. Een heleboel mensen hadden ernstige bezwaren tegen die reactor en gingen daarom de heffing weigeren. Zo ontstond de Stroomgroep Stop Kalkar, die door publicaties en voorlichtingsmateriaal grote groepen Nederlanders over de gevaren van de Snelle Kweekreactor ging inlichten. Ook werden conferenties en demonstraties (o.a. naar Kalkar) georganiseerd.

Doe verstandig met energie

In december 1973 verschijnt de overheid ten tonele. We hebben net de zogenaamde energiekrisis achter de rug in dat jaar of er verschijnt een publikatie: "Doe verstandig met energie", een uitgave van de electriciteits- en gasbedrijven in overleg met het ministerie van Economische Zaken. Het blaadje bevatte een aantal best nuttige wenken om gas en elektriciteit te besparen (wat je dus moest merken in je portemonnee) maar eigenlijk hebben al deze besparingen geen groot effect op de totale energiebalans van ons land. Slechts enkele procenten. Maar daarom natuurlijk niet minder goed. Nuttig gebruik is beter dan onzinnige verspilling. Wil je echt besparen, dan moet je op de eerste plaats bij de grote energieslorpers zijn, nl. de industrie en het verkeer.

Omdat er inmiddels toch wel enige onrust bij de Nederlandse bevolking was ontstaan en er ook van wetenschappelijke zijde verzet kwam ten aanzien van de Snelle Kweekreactor in Kalkar gaven in juni 1974 de Samenwerkende Elektriciteitsproductiebedrijven een folder in miljoenenoplage uit: "De snelle kweekreactor Kalkar". Er wordt in verteld dat de SNR *beslist* nodig is en de folder munt uit in verzekeringen dat aan alles is gedaan en dat er niets mis kan gaan. De *Stroomgroep Stop Kalkar* gaf op hun beurt een *foldertje* uit (goedkoop, maar ja, het kapitaal zit daar niet!) als antwoord op en protest tegen de folder van de SEP. *De SSK vond de folder van de elektriciteitsbedrijven niet eerlijk, niet objectief, niet volledig en niet nodig.* Het zou te ver voeren om hier de details te bespreken.

De folder van de SEP was eigenlijk niet nodig want de energie- en waterleidingbedrijven geven immers de bladen "Energie" en "Energie en Water" uit en met name in dat laatste blad was al eerder een publikatie geweest over de SNR. Nee, *al vóór de intrede van de Wet Financiering Snelle Kweekreactor had die voorlichting moeten gebeuren!*

Reclame

Het blad "Energie en Water" bevatte aanvankelijk veel reclames voor onder andere wasmachines, boilers

en stereoapparatuur, maar later werden die gelukkig geweerd en kwamen er nogal twijfelachtige tips over besparing en over alternatieve energiebronnen in te staan.

In 1975 verschijnt een brochure van de Nederlandse Gasunie, "Nederland en zijn aardgas", waarin ontstaan, winning en toepassing van ons aardgas staan vermeld. Hierin staat ook een bewering van professor Latsko dat het noodzakelijk is nucleaire elektriciteitsopwekking op grote schaal te aanvaarden. *Later zou de genoemde professor zijn standpunt enigszins gaan wijzigen!*

Gelukkig staat er in het blad dat bij een zorgvuldig energiebeheer in huizen en gebouwen in 1985 bijna 45% op het energieverbruik bezuinigd kan worden. Je zou zo denken: waarom dan toch drie nieuwe kernenergiecentrales plannen?

Via de inspraakprocedures betreffende de planologische kernbeslissing mogen we mee gaan denken over het *Algemene Structuurschema Elektriciteitsvoorziening*, dat tien plaatsen aanwijst voor de drie geplande kerncentrales. De Stroomgroep protesteert tegen de gevolgde procedures, want ons inziens moet eerst maar eens duidelijk bekeken worden of die centrales wel nodig zijn. Wij vinden overigens van niet.

Nogmaals: Verstandig met energie

In 1976 gaat de voorlichtingscampagne "Verstandig met energie" van het ministerie van Economische Zaken van start. Door publikaties in kranten en tijdschriften, affiches en voorlichtende tv-spots worden de verbruikers van energie in ons land bewogen tot een positievere houding ten aanzien van een zinniger energieverbruik. Ook worden adviezen gegeven voor een doelmatiger energieverbruik in huishoudens en bedrijven.

Van ons wordt verwacht daar aan mee te doen (en dat doen we ook) want, zo staat in de advertenties, als we zuinig zijn krijgt de wetenschap en de techniek meer tijd om nieuwe energiebronnen te

ontwikkelen. Welke die nieuwe energiebronnen zijn staat er in die publicaties doorgaans niet bij of zouden ze ook aan atoomenergie denken?

Toch is het vreemd te bedenken dat we ondertussen in 1973 46%,
in 1974 48%
en in 1975 49% van

ons aardgas tegen afbraakprijzen aan het buitenland verkocht hebben.

Allerlei folders kon men aanvragen om dan daarna verstandiger met energie te zijn, zoals het "tipboekje" waarin weer dezelfde dingen staan als in het boekje van eind 1973, zoals:

- + Gebruik geen warm water als het ook met koud kan;
- + het is verstandig geen grotere diepvriezer of koelkast te kopen dan nodig is voor uw gezin.

Nogmaals: best wel zinnig, maar als het om grote besparingen gaat, moeten we ergens anders zijn. Subsidie voor *warmte-isolatie* van woningen wordt verstrekt. Bedrijven worden gestimuleerd tot energiebesparing, maar onlangs is (naar ik meen) de subsidiëring weer verlaagd.

Ondanks oproepen als: "We hebben een energieprobleem. Wie daar niets aan doet, maakt het groter", gaan we toch door met verspilling van grondstoffen en energie zoals wel blijkt uit de meerkleuren-krantenreclame van: "Blijf blij met blik!"

Nee, als er echt iets moet veranderen t.a.v. het energieverbruik en overgegaan moet worden op een schone en veilige energieopwekking, dan zal het economische systeem moeten veranderen, een systeem dat mensvervreemdend werkt, onmondig maakt, geestdodend werkt, onderdrukt, derde-wereldlanden exploiteert, het milieu verwoest en steeds meer energie nodig heeft om overeind te blijven. Een echte koerswijziging is nodig.

Tijd voor energie

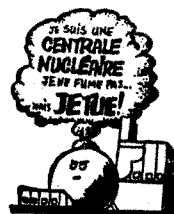
De voorlichting dient ook anders te worden, niet zo tot het bittere einde positief en sussend, terwijl er al te veel verontrustende omstandigheden zijn.

Neem nu (tot slot) het onlangs verschenen blad "*Tijd voor energie*", in een eenmalige oplage van 600.000 stuks door het Ministerie van Economische Zaken uitgebracht en geschreven voor scholieren.

Het bevat een stripverhaal met twee Suske en Wiske-achtige figuren die door de energietijd wandelen: spiertijd, watertijd, vuurtijd, windtijd, stroomtijd, groeitijd en Nuttijd. De tekst is o.a. verluchtigd met plaatjes waarop alternatieve vormen van energieverwekkers zijn getekend. Je ontkomt toch niet aan de indruk dat men de wetenschappers die zich met de alternatieve energievormen bezighouden, slechts ziet als goedwillende knutselaars en hen weinig serieus neemt.

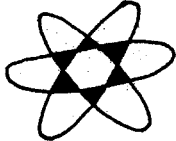
Saartje Burgerhart, die door het Ministerie van Economische Zaken gevraagd was om een bijdrage te leveren, schrijft over dit scholierenblad in de Volkskrant van 19-10-77 dat ze haar eerste artikel klaar had en 't aanbod aan Economische Zaken: "De heertjes met de tekst naar Den Haag en komen weldra vertellen dat dit verhaaltje door de ambtenaren van Economische Zaken niet is gepikt. Er staan een paar woordjes in die in het verkeerde keelgat schoten. Kat in nood, maar raak doen, brassen enz. -Oké, oké, ik zal ze veranderen. -Ach nee, 't gaat toch eigenlijk om de hele teneur, niet om die paar woordjes. Welke teneur dan? Te negatief. Te paniekerig. 't verhaaltje past eigenlijk niet zo in het kader van wat het Ministerie van Economische Zaken zich heeft voorgesteld met de landelijke voorlichting. Vraag: Wat stelt die grootscheepse landelijke voorlichting dan voor? (....) Ik persoonlijk geef er al geen cent meer voor."

STEMPELRUIMTE

NON à la CENTRALE NUCLÉAIRE

KERN KOPPEN

+KATASTROFE+

'Het uit zijn boeien bevrijde geweld van het atoom heeft alles veranderd, behalve onze denkgewoonten en we gaan een catastrofe tegemoet als er nog nooit een geweest is' (Albert Einstein)

+BESPARING+

De industrie verbruikt veel energie. In Nederland ongeveer de helft van het totale verbruik. Maar de industrie verspilt ook veel energie! Het Franse Institut National Polytechnique de Lorraine heeft berekend, dat in 1980 een vermindering van het industrieel energieverbruik in Frankrijk van bijna 30% zou moeten worden gerealiseerd. Een gericht beleid dat daartoe nodig is ontbreekt op dit moment nog volledig. Investeren in efficiënter energieverbruik blijven achterwege. De redenen daarvoor zijn te vinden in de onvoldoende en slechte informatie over de werkelijke kosten van energie nu en in de toekomst, en verder in het kortetermijnbeleid van de meeste industrieën (zij gaan niet verder dan terugverdiëntijden van 3 jaar). Dit alles volgens het *INP* in Frankrijk. In Engeland is de geschatte besparing 14% voor de hele industrie, wanneer gebruik gemaakt wordt van al bestaande technologieën! Daar zijn twee jaar lang eenderde van alle bedrijven over verschillende sectoren in de gaten gehouden. De geschatte kosten zouden in 18 maanden terugverdiend zijn. (bronnen: *Revue de l'énergie*, mei '77, *New Scientist*, dec. '77)

+ONGELUKSDAG+

Kernenergie is veilig wordt door de heren van de atoomlobby beweerd. Welnu, op 25 januari 1978 stonden op de voorpagina van de *Volkskrant* 3(!) berichten over verschillende ongevallen:

1. Tachtig mensen hebben zich onder controle moeten stellen als gevolg van de ontsnapping van radioactieve stoffen in de kerncentrale in Tihange in de Belgische provincie Luik. Opvallend hierbij is, of eigenlijk helemaal niet opvallend, dat de directie hiervan helemaal niks bekend maakte toen het ongeval gebeurde.

2. Bij een ongeluk in de Verenigde Staten ontsnapte een *onbekende* hoeveelheid radioactief heliumgas. Van de 275 personeelsleden die er werken bleken 'slechts' vijftien licht besmet te zijn. Volgens deskundigen bestaat er geen gevaar voor de omgeving.

Is de gegeven informatie weer opvallend? Een onbekende hoeveelheid heliumgas, maar geen gevaar!!! Hoe kan dat???

3. Een militaire satelliet van de Sowjet Unie, de Kosmos 954, met een kerngenerator aan boord is dinsdag boven Noord Canada verongelukt en naar alle waarschijnlijkheid in de dampkring verbrand. Zie verder het artikel.

+OLIE+

'De Gemeenschap heeft tussen januari en september 360.439 miljoen ton olie ingevoerd; in de eerste negen maanden van 1976 was er sprake van een import van 373.505 miljoen ton. De vermindering was met name aanzienlijk in Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Denemarken.

Die vermindering van de invoer komt deels door een vermindering van het gebruik en deels door de toeneming van de oliewinning in het Britse deel van de Noordzee' (*Europese Gemeenschap nummer 210*, februari 1978).

+AFVALPROBLEMEN+

Zoals bekend bestaan er grote problemen met het definitief opslaan van het hoogradioactief afval van kerncentrales. Op de hoorzitting van de Europese Commissie in januari '78 werd de verwachting uitgesproken, dat dit pas *tegen het midden van de negentiger jaren* opgelost kan zijn. Intussen zijn de regeringen overal bezig met het inrichten van voorlopige opslagplaatsen. Bij het Duitse Ahaus, dichtbij Enschede, komt er ook een. In de V.S. is zelfs het plan geopperd om alle afval overal ter wereld tegen eenmalige betaling op te kopen om het ergens voor onbepaalde tijd op te slaan. Waar, dat wist men nog niet: men verwachtte veel tegenstand van de felle anti-kernenergiebeweging in de V.S. Dat het ook een groot probleem blijft met de definitieve opslag, bleek uit een advies van het officiële orgaan op milieugebied van het Witte Huis. Dat deelde mee, dat *een verdere groei van kernenergie moest worden uitgesteld, totdat een aanvaardbaar systeem voor de opslag voor duizenden jaren bestaat*. Het adviesorgaan wil een datum zien vastgesteld, waarna geen vergunningen voor kerncentrales meer worden verleend.

+ENERGIE ONS EEN ZORG+

De Industriebond NVV heeft de discussiebrochure 'Energie ons een zorg' uitgegeven. Zij spreken zich uit tegen de verdere bouw van kerncentrales en de uitbreiding van de UCN. De opslag van kernafval in de zoutlagen van Groningen en Drente vindt de bond niet te pruimen.

+URANIUM I+

Medio januari hebben Guido Brunner, EG-kommissielid voor energie zaken en de Canadese zaakgelastigde P.D. Lee een akkoord getekend, waarmee een einde is gekomen aan de leveringsstop die Canada voor uranium had ingevoerd, omdat het strengere bepalingen wenste over het uitsluitend vreedzaam gebruik ervan. De Canadese regering heeft nu toestemming verleend voor de uitvoer van circa 500 ton uranium naar West-Duitsland en 2500 ton naar het Verenigd Koninkrijk. (Europese Gemeenschap nr 210, februari 1978).

+URANIUM II+

In de hoofdstad van Marokko is momenteel nauwelijks iemand zo welkom als de Rus. Marokko en de Sowjet-Unie staan op het punt een enorme transactie af te sluiten. Russische geleerden hebben namelijk een goedkope manier gevonden om uit ijzererts uranium te winnen. Moskou wil minstens 5 miljard dollar in de exploitatie van de Marokkaanse ertsmijnen investeren. Het speculeert op een jaarlijkse produktie van 10 miljoen ton. (ED, 7-2-'78).

+KERNENERGIE EN KERNWAPENS+

Zo luidt de titel van een boekje, uitgegeven door het Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken. Hierin pogen de auteurs een "nieuw" non-proliferatiebeleid te schetsen. Dit tegen de achtergrond van drie door Nederland te nemen besluiten: de bouw van drie kerncentrales, het te voeren beleid t.a.v. splijtstofopwerking en radioactief afval, en de uitbreiding van de ultracentrifugefabriek te Almelo. De verdediging van een negental stellingen is zwak.

Een aantal vragen wordt opgeroepen, maar niet beantwoord. Onjuistheden zoals "radioactief afval blijft na opwerking minder lang radioactief", zijn legio. W.A. Smit komt in Intermediair tot de conclusie: "De poging van de auteurs om in Nederland "de discussie op een ander plan te brengen" zoals zij schrijven, heeft geresulteerd in een kortzichtig drukwerkje, dat niet alleen oppervlakkig en innerlijk tegenstrijdig is, maar bovendien alle kenmerken in zich draagt van een propagandafolder voor het beleid van het Ministerie van Buitenlandse Zaken."

+ZONNE-ENERGIE+

De ontwikkelingslanden tonen zich steeds belangstellender voor de alternatieve energiebronnen zoals zonne-, wind- en geothermische energie. Dit is met name van groot belang om het platteland van edukatieve informatie te voorzien zoals gezondheidszaken, voeding en landbouw. Via radio die gevoed wordt door zonnepanelen kunnen ontoegankelijke streken ontsloten worden.

Een deskundige van de Verenigde Naties op het gebied van zonne-energie, Fredric Wiebe, is energie de sleutel voor de verdere ontwikkeling van de derde wereld: "Energie is het werkelijke probleem dat ontwikkeling tegenhoudt. Niet technische kennis, maar energie. Niet geld maar energie."

+WERKELOOSHEID+

De jeugdbeweging van de Socialistische Partij in Duitsland (SPD) heeft de argumenten van de atoomindustrie dat meer energie meer werkgelegenheid oplevert in een pamflet ontkracht:

+ Na 5 jaar (1970-1975) waarin het energieverbruik alsmaar bleef stijgen, zijn er in Duitsland 1,5 miljoen werkelozen.

+ In de aluminiumindustrie (1970-1975) bijvoorbeeld is de omzet met 70%, het energieverbruik per arbeidsuur met 25% gestegen, terwijl het aantal arbeidsplaatsen met 3,2% daalde.

+ Zelfs de vervanging van een kolencentrale door een kerncentrale vernietigt ca. 1000 arbeidsplaatsen. Een kerncentrale biedt werkgelegenheid voor 300 (hooggekwalificeerde) werkers en een kolencentrale ongeveer 1500.

+ De bouw van een kerncentrale schept een werkgelegenheid die maar van korte duur is (ongeveer 4 jaar).

+ Daartegenover staat de vernietiging van 500.000 arbeidsplaatsen op langere termijn, o.a. door de atoomenergie in het Ruhrgebied en verdergaande milieuaafbraak.

(Widerstroom)

+MAGERE JAREN+

Van de tien orders die Siemens' dochter Kraftwerk Union sinds 1973 in Duitsland kreeg zijn er zeven door de publieke tegenstand tegengehouden. Kraftwerk Union boekte voor het eerst na '69 winst in 1976, toen de orders voor Iran en Brazilië binnen waren. Dr. B. Plettner, voorzitter van de Raad van Bestuur van Siemens, toonde zich tevreden over 76-77. In dat jaar namen ze Kraftwerk Union A.G. (KWU) over. Alhoewel KWU 3 miljard Duitse Mark sinds januari 77 aan de omzet van Siemens (totaal zo'n 15-18 miljard) heeft bijgedragen de afgelopen 9 maanden, leverde het geen bijdrage in het resultaat. Als gevolg van de belemmeringen bij de bouw van kerncentrales moet er voor KWU 'nog met enkele magere jaren rekening worden gehouden', aldus Plettner.

+VERDEELDHEID+

Onmiddellijk ontstond grote paniek. De voorzitter van de Nuclear Regulatory Commission (NRC) en de kernenergieexpert van de minister van energie, evenals minister Schlesinger en zijn kernenergiestaf vonden dat er reeds een goede methode voor afvalberging bestaat. Het voorstel van het milieuorgaan hoeft volgens hen dan ook niet te worden opgenomen in de kernenergiewetgeving, door Carter binnenkort aan het Congres aangeboden. Ook een speciale commissie van het Huis van Afgevaardigden heeft gezegd dat het afvalprobleem nog steeds bestaat en niet opgelost zal kunnen worden vóór het oorspronkelijk geplande jaar 1985. ERDA - een hoge instantie, die zich met energie bezighoudt - heeft dit bevestigd. Ook zei deze laatste instantie dat

drieëntwintig centrales dit jaar zullen moeten sluiten wegens gebrek aan opslagruimte als er niet gauw actie wordt ondernomen. Eind '77 hadden de 66 kerncentrales in de V.S. 3400 ton verbruikte splijtstof in opslag, elk jaar komt er 1000 ton bij. Niettemin worden er op grote schaal kerncentrales gepland. Alleen al in het Ruhrgebied willen ze er in het jaar 2025 tussen de twee- en driehonderd hebben staan!

Steun fonds MALVILLE Slachtoffers

Steunfonds slachtoffers demonstratie
Malville 30-31 juli 1977

De demonstratie in Malville (60.000 deelnemers) op 30 en 31 juli 1977 tegen de bouw van de Super Phenix (een snelle kweekreactor) ligt alweer lang achter ons en vele andere gebeurtenissen in binnen- en buitenland maken dat wij geneigd zijn voort te hollen en te vergeten.

Maar destijds beloofden wij aan een lid van het Franse organisatiecomité in Morestel, dat wij zouden trachten ook in Nederland geld in te zamelen voor de vele slachtoffers die door provocerend en zeer gewelddadig optreden van de Franse politie onder de demonstranten vielen.

Met een kleine delegatie was ook Nederland vertegenwoordigd. Bovendien kwamen verschillende in Frankrijk vakantie houdende Nederlanders naar Malville om deel te nemen aan de demonstratie.

Onlangs ontvingen we van het Franse organisatiecomité een uitvoerige brief, waarin ze schrijft over het verdriet om de dood van een van de demonstranten, Vital Michalon; over de dankbaarheid van de Fransen omdat ook Nederlanders aan de demonstratie deelnamen en zo een enorme morele steun gaven; en over de geweldige problemen waarmee het Franse comité te kampen heeft.

Hun grootste probleem is hoe aan geld te komen om de proceskosten te betalen (6 mensen kregen gevangenisstraffen en gingen in hoger beroep); maar vooral ook hoe de enkele zwaargewonden (been/handamputaties) en de vele minder zwaar gewonden financieel te steunen.

Wij willen graag ingaan op hun dringende verzoek om financiële hulp voor de slachtoffers van Malville. Hoewel we weten dat tal van andere akties op stapel staan en er steeds weer voor alle mogelijke doelen geld gevraagd wordt, willen we toch een beroep doen op Uw solidariteit.

Op het gironummer 3149700, dat eerst openstond voor de weigeraars van de 3% Kalkarheffing, kunt U tot 1 mei a.s. Uw bijdrage storten voor de slachtoffers in Malville. Wij zullen er zorg voor dragen dat dit bedrag op de bestemde plaats komt.

Laat hen niet in de steek!

Giro 3149700, t.n.v.

Penn. Fonds Slachtoffers Malville
Eindhoven.

Wij willen U alvast bedanken voor Uw steun.

Lot Schouten-Escher,

Mieke Boskman-Maltha,

Stroomgroep Stop Kernenergie.

Collectie Stichting Laka

www.laka.org
Gedigitaliseerd 2021